

Sygn. akt II Cgg 18/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 grudnia 2017 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach II Wydział Cywilny Ośrodek (...) w R.

w składzie:

Przewodniczący SSO Katarzyna Banko

Protokolant Elwira Dembińska-Kołodziejczyk

po rozpoznaniu w dniu 18 grudnia 2017 roku w Rybniku

sprawy z powództwa A. N.

przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K.

o naprawienie szkód górniczych

1. zasądza od pozwanej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. na rzecz powoda A. N. tytułem zwrotu kosztów rozbiórki starego budynku mieszkalnego, szamba, składu na opał zlokalizowanych na nieruchomości położonej w J., dla której Sąd Rejonowy w Rybniku prowadzi księgę wieczystą numer (...) kwotę 151.023,36 (sto pięćdziesiąt jeden tysięcy dwadzieścia trzy 36/100) złote z ustawowymi odsetkami za opóźnienie:

a) od kwoty 95.000,00 (dziewięćdziesiąt pięć) złotych od dnia 01 lipca 2017r.,

b) od kwoty 56.023,36 (pięćdziesiąt sześć tysięcy dwadzieścia trzy 36/100) złote od dnia 25 sierpnia 2017r.;

2. umarza postępowanie co do kwoty 8.376,31 (osiem tysięcy trzysta siedemdziesiąt sześć 31/100) złotych;

3. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

4. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 5.400,00 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

5. nakazuje pobrać od pozwanej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Gliwicach Ośrodka (...) w R. kwotę 11.772,98 (jedenaście tysięcy siedemset siedemdziesiąt dwa 98/100) złotych tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

SSO Katarzyna Banko

Sygn. akt II Cgg 18/17

UZASADNIENIE

Powód A. N. po ostatecznym sprecyzowaniu żądania pozwu w piśmie procesowym z dnia 14 września 2017r. (k. 135) domagał się zasądzenia od pozwanej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. kwoty 151.023,36 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu tytułem zwrotu kosztów rozbiórki starego budynku mieszkalnego, szamba, składu na opał zlokalizowanych na nieruchomości położonej w J. przy ulicy (...), dla której Sąd Rejonowy w Rybniku prowadzi księgę wieczystą KW nr (...) oraz zasądzenia od pozwanej na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powyższego żądania podano, że powód jest właścicielem nieruchomości położonej w J. przy ulicy (...), dla której Sąd Rejonowy w Rybniku prowadzi księgę wieczystą KW nr (...). Na powyższej nieruchomości znajduje się stary budynek mieszkalny, szambo oraz skład na opał uszkodzone na skutek eksploatacji górniczej. W sprawie, która toczyła się przed Sądem Okręgowym w Gliwicach pod sygnaturą akt II Cgg 16/15 w dniu 30 grudnia 2015r. strony zawarły ugodę sądową, na mocy której pozwana naprawiła szkodę w powyższych składnikach budowlanych poprzez zapłatę odszkodowania w wysokości 79.866,76 zł. Strony ustaliły, iż odszkodowanie to nie obejmuje kosztów rozbiórki powyższych obiektów, które miało zostać ustalone przez strony odrębną ugodą. Powód zobowiązał się do rozbiórki obiektów do dnia 30 czerwca 2018r., w tym do zgłoszenia rozbiórki we właściwym organie administracyjnym, w nieprzekraczalnym terminie do dnia 30 kwietnia 2018r. Pismem z dnia 17 lutego 2016r. powód poinformował pozwaną, iż zgodnie z zapisami ugody sądowej zamierza dokonać rozbiórki obiektów budowlanych i wniósł o przedstawienie propozycji stosowanej ugody. W odpowiedzi na to pismo pozwana poinformowała powoda, iż w celu ustalenia kosztów robót zleci sporządzenie stosowanej dokumentacji kosztorysowej, która będzie podstawą do przeprowadzenia negocjacji cenowych i zawarcia ugody. Pomimo upływu 30 – dniowego terminu, do dnia wniesienia pozwu pozwana nie przedstawiła powodowi żadnej propozycji. W dniu 17 lutego 2017r. powód dokonał w Starostwie Powiatowym w R. zgłoszenia zamiaru rozbiórki starego budynku mieszkalnego.

Pozwana (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w K. wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych. Nadto strona pozwana podniosła zarzut powagi rzeczy ugodzonej. Zdaniem strony pozwanej sprawa nie ma charakteru sprawy, która winna toczyć się w oparciu o przepisy prawa geologicznego i górniczego. Nadto szkoda w postaci kosztu rozbiórki jeszcze nie powstała, zatem wypłata jednorazowego odszkodowania prowadziłaby do bezpodstawnego wzbogacenia powoda.

Sąd ustalił, co następuje:

Powód A. N. jest właścicielem nieruchomości położonej w J. przy ulicy (...), dla której Sąd Rejonowy w Rybniku prowadzi księgę wieczystą KW nr (...). Powyższą nieruchomość powód nabył na podstawie umowy darowizny zawartej w dniu 22 czerwca 2009r. Jest ona zabudowana między innymi starym budynkiem mieszkalnym, nadto znajdowały się na niej szambo oraz skład na opał. (dowód: wydruk z księgi wieczystej KW nr (...) k. 5 – 12)

Przed Sądem Okręgowym w Gliwicach Ośrodkiem (...) w R. pod sygnaturą akt II Cgg 16/15 toczyła się sprawa z powództwa A. N. przeciwko (...) S.A. w K. o naprawienie szkody górniczej na nieruchomości położonej w J. przy ulicy (...), dla której Sąd Rejonowy w Rybniku prowadzi księgę wieczystą KW nr (...) w zakresie szkód występujący w starym budynku mieszkalnym, szambie, składzie na opał. W dniu 30 grudnia 2015r. strony zawarły ugodę sądową, w której nie widząc możliwości przywrócenia stanu poprzedniego starego budynku mieszkalnego, szamba, składu na opał pozwana (...) S.A. w K. zobowiązała się zapłacić powodowi A. N. odszkodowanie w wysokości 79.866,76 zł w terminie 30 dni od dnia podpisania ugody z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminowi płatności powyższej kwoty. Zgodnie z pkt 2 ugody koszty rozbiórki uszkodzonych obiektów budowlanych miały zostać ustalone odrębną ugodą. Nadto powód A. N. zobowiązał się do rozbiórki składników budowlanych w terminie do dnia 30 czerwca 2018r., w tym do zgłoszenia rozbiórki we właściwym organie administracyjnym, w nieprzekraczalnym terminie do dnia 30 kwietnia 2018r. (dowód: dokumenty zawarte w aktach sprawy Sądu Okręgowego w Gliwicach – Ośrodka (...) w R. sygn. akt II Cgg 16/15, w szczególności ugodą z dnia 30 grudnia 2015r.)

Pismem z dnia 17 lutego 2016r. skierowanym do (...) S.A. w K. powód zawiadomił Kompanię, iż zamierza dokonać rozbiórki obiektów budowlanych położonych w J. przy ulicy (...) – stosowanie do treści ugody sądowej z dnia 30 grudnia 2015r. zawartej przed Sądem Okręgowym w Gliwicach – Ośrodkiem (...) w R. w sprawie o sygnaturze akt II Cgg 16/15.N. wniósł o przedstawienie propozycji stosownej ugody. (dowód: pismo z dnia 17 lutego 2016r. k. 14)

Pismem z dnia 24 lutego 2016r. (...) w K. poinformowała powoda, iż w celu ustalenia kosztów rozbiórki zleci sporządzenie stosowanej dokumentacji kosztorysowej, która będzie podstawą do przeprowadzenia negocjacji cenowych i zawarcia ugody. (dowód: pismo z dnia 24 lutego 2016r. k. 15)

W dniu 17 lutego 2017r. powód dokonał w Starostwie Powiatowym w R. zgłoszenia zamiaru rozbiórki starego budynku mieszkalnego. (dowód: zgłoszenie k. 16)

Nieruchomość położona w J. przy ulicy (...), dla której Sąd Rejonowy w Rybniku prowadzi księgę wieczystą KW nr (...) jest zabudowana starym budynkiem mieszkalnym, szambem oraz składem na opał.

Budynek mieszkalny został wzniesiony w 1948r., posiada on pełne podpiwniczenie i dwie kondygnacje mieszkalne (parter i poddasze), pokryty jest 2 – spadowym dachem. Fundamenty zostały wykonane z betonu, mury fundamentowe z betonu i cegły. Mury nadziemia zostały wykonane z cegły, stropy nad piwnicami są żelbetowe na belkach stalowych, wyżej zaś są drewniane. Schody do piwnicy są betonowe, zaś pozostałe schody są drewniane. Konstrukcja dachu jest drewniana, 2-spadowa z pełnym odeskowaniem i pokryciem z papy i blachy trapezowej. Stolarka okienna i drzwiowa jest drewniana, podłogi wykonane są z paneli i płytek. Tynki wewnętrzne malowane są emulsją, części ścian i sufitów obłożone są boazerią z drewna i płytkami ceramicznymi w sanitariatach. Elewacja ocieplona jest wełną i okładziną z płyt PCV. Budynek posiada instalację wod. – kan., c.o. z własnej kotłowni, instalację elektryczną. Powierzchnia zabudowy wynosi 129,50 m².

Szambo posiadało wymiary 1,5 x 2,0 m; głębokość 1,5 m. Obecnie szambo nie istnieje, gdyż za zgodą KWK (...) zostało rozebrane.

Skład na opał była to zagłębiona budowla o trzech ścianach betonowych (czwartą ścianę stanowi budynek mieszkalny), przykryta żelbetowa płytą z dwoma władzami stalowymi. Został on także rozebrany za zgodą KWK (...).

Do wyliczenia kosztów rozbiórki biegły zastosował składniki cenotwórcze wg S. z II kwartału 2017r., stawki średnie – pozostałe miejscowości województwa – roboty ogólnobudowlano – remontowe. Koszty robót rozbiórkowych budynku mieszkalnego, szamba i składu na opał wynoszą 122.783,22 zł netto (151.023,36 zł brutto). Koszty wywozu gruzu i opłaty za jego składowanie zostały wyliczone przez biegłego na kwotę 22.090,67 zł, przy przyjęciu założenia, że odległość wywozu gruzu z rozbiórki odbywa się na odległość 10 km. W opinii uzupełniającej biegły potwierdził wysokość tych kosztów. Nadto w opinii uzupełniającej biegły wyjaśnił przyczyny zastosowania 23 % stawki VAT na roboty rozbiórkowe. (dowód: opinia biegłego sądowego z zakresu budownictwa i szkód górniczych B. K. k. 43 – 97 oraz opinia uzupełniające tego biegłego k. 123- 130)

W dniu 29 kwietnia 2016r. przed notariuszem A. R. w jego Kancelarii Notarialnej w K. pomiędzy (...) S.A. w K. a (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w K. została zawarta umowa sprzedaży przedsiębiorstwa opisanego w artykule 2 umowy zawartej w formie aktu notarialnego, obejmującego także zakład (...) w następstwie, której (...) Sp. z o. o. w K. nabyła powyższe przedsiębiorstwo. (dowód: umowa sprzedaży przedsiębiorstwa (...). Nr (...) Kancelarii Notarialnej notariusza A. R. k. 161 – 213)

Powyższa umowa sprzedaży przedsiębiorstwa zawarta została w następstwie Przedwstępnej Umowy Sprzedaży Przedsiębiorstwa z dnia 15 kwietnia 2016r., w której w art. 4 ust. 1.1(h) postanowiono, iż jednym z warunków zawarcia Umowy Sprzedaży będzie zawarcie Umowy Dodatkowej regulującej zasady odpowiedzialności za szkody wyrządzone ruchem zakładu górniczego. Umowa Dodatkowa zawarta została w dniu 29 kwietnia 2016r. i określa ona zasady odpowiedzialności, postępowania i regulowania zobowiązań z tytułu szkód górniczych wyrządzonych ruchem zakładów górniczych przedsiębiorstwa, w skład którego wchodzi m. in. zakłady górnicze: KWK (...), KWK (...), KWK (...), KWK (...), KWK (...), KWK (...), KWK (...), KWK (...), KWK (...). Zasady odpowiedzialności z tytułu szkód wyrządzonych ruchem zakładów górniczych przedsiębiorstwa obowiązują od „Dnia Zamknięcia (włącznie)”. Z tym też dniem (...) Sp. z o. o. w K. przejęła odpowiedzialność za wszystkie zobowiązania z tytułu szkód wyrządzonych ruchem zakładów górniczych wyżej wymienionych w zakresie wynikającym z przepisów Prawa geologicznego i górniczego oraz Kodeksu cywilnego. Przejęcie obejmowało zobowiązania rzeczowe i finansowe, bez względu na moment ich powstania i niezależnie od momentu zaistnienia zdarzenia wywołującego szkodę lub zagrożenie wystąpienia szkody. (...) Sp. z o. o. w K. nie przejęła odpowiedzialności za zobowiązania z tytułu szkód wyrządzonych ruchem zakładów górniczych prowadzonym na podstawie koncesji: nr 123/94z dnia 12 sierpnia 1994r.,

nr 127/94 z dnia 18 sierpnia 1994r. Przedstawiona przez (...) Sp. z o. o. w K. umowa dodatkowa regulująca zasady odpowiedzialności za szkody górnicze nie obejmowała trzeciej strony tej umowy, jednakże pełnomocnik pozwanej stwierdził, iż KWK (...) nie wydobywała węgla kamiennego ze złoża objętego koncesją nr 127/94 i w toku dalszego postępowania nie kwestionował legitymacji biernej pozwanej. (dowód: umowa dodatkowa Nr (ii) z dnia 29 kwietnia 2016r. k. 214 – 216, oświadczenie pełnomocnika pozwanej oo: 01:17 – 00:11:16 protokół rozprawy z dnia 18 grudnia 2017r. k. 220)

Powyższe okoliczności faktyczne Sąd ustalił w oparciu o wskazane wyżej dowody, w szczególności dokumenty urzędowe, które w ocenie Sądu były w pełni wiarygodne oraz dokumenty prywatne, które nie były kwestionowane przez strony, a których prawdziwość nie budziła wątpliwości. Sąd przeprowadził dowód z opinii biegłego z zakresu szkód górniczych i budownictwa celem ustalenia kosztów rozbiórki budynku mieszkalnego, szamba, składu na opał położonych na nieruchomości w J. przy ulicy (...). Opinię w tym zakresie sporządził biegły sądowy B. K., który sporządził także uzupełniającą opinię odnoszącą się do zarzutów strony pozwanej odnośnie opinii podstawowej. Sąd nie znalazł podstaw do kwestionowania opinii tego biegłego. Dokonując analizy treści sporządzonych przez niego opinii nie stwierdzono żadnych błędów ani uchybień biegłego. W opinii uzupełniającej biegły skorygował koszty rozbiórki dzieląc w tym zakresie uwagi pozwanej. Opinia zasadnicza poparta jest oględzinami budynku, jest ona spójna, zrozumiała, stanowcza i weryfikowalna z uwagi na jasność zawartych w nich treści. Nie istniały też wątpliwości co do wiedzy, fachowości lub bezstronności biegłego. Wiedza i doświadczenie zawodowe opiniującego oraz stanowczy charakter opinii przekonują, że zasadnym było poczynienie ustaleń na podstawie tej opinii.

Sąd zważył, co następuje:

W ustalonym stanie faktycznym powództwo zasługuje na uwzględnienie.

W świetle treści umowy sprzedaży przedsiębiorstwa z dnia 29 kwietnia 2016r. Rep. Nr (...) Kancelarii Notarialnej notariusza A. R., Umowy Dodatkowej regulującej zasady odpowiedzialności za szkody górnicze z dnia 29 kwietnia 2016r. oraz oświadczenia pełnomocnika pozwanej co do kwestii wydobycia węgla kamiennego przez KWK (...) ze złoża objętego koncesją nr 127/94 stwierdzić należy, że KWK (...) weszła w skład (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K., która przejęła odpowiedzialność za wszystkie zobowiązania z tytułu szkód wyrządzonych ruchem zakładu górniczego, bez względu na datę ich powstania i niezależnie od momentu wystąpienia zdarzenia wywołującego szkodę lub zagrożenie jej wystąpienia. (...) Sp. z o. o. w K. przejęła tym samym rozpatrywanie wszystkich roszczeń dotyczących szkód górniczych będących skutkiem ruchu zakładu (...), niezależnie od daty wszczęcia postępowania ugodowego i stanu jego zaawansowania na dzień przejęcia KWK (...) przez (...) Sp. z o. o.

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 22 listopada 2013r. (III CZP 75/13, Biul. SN 2013/11/13 LEX nr 1396279), stwierdził, że do spraw o naprawienie szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego, w których zdarzenie wywołujące szkodę, jak i jej powstanie, miały miejsce przed dniem 1 stycznia 2012r. stosuje się przepisy ustawy z dnia 4 lutego 1994r. – Prawo geologiczne i górnicze (tekst jednolity Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947 ze zm. – dalej pr.g.g.; por. także wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 5 lutego 2014r. V ACa 635/13 LEX nr 1437984 wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 29 stycznia 2014r. I ACa 635/13 LEX nr 1437968) W motywach powołanej uchwały Sąd Najwyższy stwierdził między innymi, że do podstawowych zasad międzyczasowego prawa prywatnego należy - wyrażona w art. 3 k.c. - zasada, że ustawa nie ma mocy wstecznej, chyba że to wynika z jej brzmienia lub celu. Jej przeciwieństwem jest zasada bezpośredniego działania nowej ustawy, a zatem stosowania jej do oceny skutków zdarzeń prawnych, które nastąpiły po jej wejściu w życie. Jeżeli w ustawie brak przepisów przejściowych, to stosunki prawne, do których znajduje ona zastosowanie należy określić przy uwzględnieniu przepisów prawa międzyczasowego, zawartych w art. XXVI do LXIII ustawy z dnia 23 kwietnia 1964r. - Przepisy wprowadzające kodeks cywilny (Dz. U. 1964 r. Nr 16 poz. 94 ze zm.; dalej: „przep. wpraw.”), przypisując podstawowe znaczenie art. XXVI przep. wpraw., z którego wynika, że do stosunków prawnych powstałych przed wejściem w życie kodeksu cywilnego stosuje się przepisy prawa dotychczasowego, z zastrzeżeniem wyjątków zastrzeżonych w dalszych przepisach przechodnich. W odniesieniu do stosunku prawnego zobowiązującego sprawcę czynu niedozwolonego do naprawienia szkody, w doktrynie wypracowana została reguła, wywodzona z art. XLIX § 1 przep. wpraw., że nowa ustawa nie znajduje

zastosowania przy ocenie pozytywnych i negatywnych skutków zdarzeń prawnych, które nastąpiły przed jej wejściem w życie. Wyrządzenie szkody czynem niedozwolonym pociąga za sobą powstanie stosunku zobowiązującego osobę odpowiedzialną do naprawienia szkody poszkodowanemu oraz decyduje o treści tego stosunku zobowiązaniowego. Przepis prawny przewidujący, że określone zdarzenie powoduje powstanie stosunku zobowiązaniowego w istocie reguluje w całości skutki tego zdarzenia. W orzecznictwie Sądu Najwyższego ta reguła jest powszechnie przyjmowana. Z zasady nieretroakcji wynika również założenie, że w razie wątpliwości uznać należy, iż nowy przepis prawny nie ma mocy wstecznej. Wyjątki od stosowania zasady nieretroakcji mogą wynikać z brzmienia nowej ustawy albo jej celu. W świetle przepisów intertemporalnych prawa cywilnego nie ma podstaw do traktowania jako zasady prawa prywatnego stosowania „normy korzystniejszej”, bo rodziłoby to pytanie, w relacji do którego z podmiotów stosunku prawnego tę cechę nowej regulacji prawnej należałoby stwierdzać, tak by nie pozostać w sprzeczności z zasadą ich równości. Z uwagi na to, że zasada *lex retro non agit* jest jednym z istotnych elementów państwa prawa, odstępstwo od niej może mieć miejsce z bardzo ważnych powodów i musi wynikać z samej treści nowych przepisów. Ustawa - Prawo geologiczne i górnicze z 2011r. (Dz. U. Nr 163, poz. 981 - dalej także ustawa z 2011 r.) weszła w życie dniem 1 stycznia 2012r. Ustawodawca nie przewidział w niej przepisów przejściowych, które by miały zastosowanie w stosunkach materialnoprawnych nią regulowanych. Takiego charakteru nie mają art. 216 ani art. 222 p.g.g. z 2011r. Pierwszy z nich odnosi się do kwestii proceduralnych związanych z likwidacją komisji do spraw szkód górniczych, w następstwie utraty mocy obowiązującej przez dekret z 6 maja 1953r. - Prawo górnicze, podobnie jak art. 150 ust. 3 p.g.g. z 1994r. Drugi, dotyczy szeregu postępowań administracyjnych, które odmiennie zostały uregulowane w ustawie z 2011r.

Rozpoznawana sprawa dotyczy zwrotu kosztów rozbiórki starego budynku mieszkalnego, szamba, składu na opał zlokalizowanych na nieruchomości powoda położonej w J. przy ulicy (...), dla której Sąd Rejonowy w Rybniku prowadzi księgę wieczystą o numerze (...). Wskazane wyżej obiekty budowlane zostały uszkodzone wskutek eksploatacji górniczej prowadzonej przez KWK (...). Odnosnie naprawy powyższej szkody górniczej przed Sądem Okręgowym w Gliwicach pod sygnaturą akt II Cgg 16/15 toczyła się sprawa, w toku której w dniu 30 grudnia 2015r. strony zawarły ugodę sądową. Powyższa sprawa wpłynęła jednak do Sądu Rejonowego w Rybniku w dniu 24 kwietnia 2009r., a następnie została przekazana do rozpoznania tutejszemu Sądowi z uwagi na wartość przedmiotu sporu. Skoro pozew w tej sprawie złożony został w Sądzie Rejonowym w Rybniku w dniu 24 kwietnia 2009r. to uszkodzenia budynku mieszkalnego, szamba i składu na opał powstały przed tą datą, a tym samym przed wejściem w życie ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. Prawo geologiczne i górnicze. Skoro zdarzenie wywołujące szkodę, jak i jej powstanie, miały miejsce przed dniem 1 stycznia 2012r. to do sprawy o naprawienie szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego stosuje się przepisy ustawy z 1994r. - Prawo geologiczne i górnicze. Powyższe przepisy stanowiły podstawę prawną ugody zawartej przez strony w sprawie o sygnaturze II Cgg 16/15, a ponieważ rozbiórka starego budynku mieszkalnego, szamba i składu na opał jest następstwem uszkodzeń tych obiektów przed 01 stycznia 2012r. to również w zakresie oceny zasadności tego roszczenia powoda stosuje się przepisy ustawy z 1994r. - Prawo geologiczne i górnicze.

Przepis art. 92 ustawy z dnia 4 lutego 1994r. - Prawo geologiczne i górnicze stanowił, że do naprawienia szkód spowodowanych ruchem zakładu górniczego, o których mowa w art. 91 ust. 1 i 2 powołanej wyżej ustawy stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego, o ile ustawa Prawo górnicze i geologiczne nie stanowi inaczej. Odesłanie to dotyczy ogółu przepisów regulujących odpowiedzialność za szkody wyrządzone ruchem zakładu górniczego (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 8 maja 2000 r., V CKN 36/00; z dnia 24 kwietnia 2002r., V CKN 965/00; z dnia 8 października 2004r., V CK 663/03, z dnia 28 lutego 2007r., V CK 11/06, niepubl. i z dnia 25 lutego 2010r., V CSK 242/09, OSNC 2010, Nr 11, poz. 147). Zastrzeżenie objęte art. 92 p.g.g. "o ile ustawa nie stanowi inaczej" wskazuje na konieczność modyfikacji przepisów kodeksu cywilnego. Pojęcie "szkoda" używane w ustawie - Prawo geologiczne i górnicze ma takie samo znaczenie, jakie przyjęte zostało w kodeksie cywilnym, chociaż nie ma w nim jego definicji. W odniesieniu do sposobu naprawienia szkody wyrządzonej ruchem zakładu górniczego, przepisy prawa geologicznego i górniczego modyfikowały w pewnym stopniu regulację zawartą w kodeksie cywilnym; nie wprowadzały żadnych zmian w zakresie dotyczącym sposobów naprawienia szkody. Modyfikacje dotyczyły przesłanek, których spełnienie przesądzało o możliwości zastosowania każdego z tych sposobów. Przepis art. 94 ust. 1 p.g.g. wskazywał, że w przypadku szkód górniczych, zasadą jest restytucja naturalna, pozbawiał zatem poszkodowanego możliwości wyboru, objętego art. 363 § 1 k.c. Stosownie do art. 95 ust. 1 p.g.g., przewidującego wyjątki od tej zasady, naprawienie szkody przez zapłatę

odszkodowania następowało, jeżeli nie było możliwe przywrócenie stanu poprzedniego lub koszty tego przywrócenia rażąco przekraczałyby wielkość poniesionej szkody. Przepisy art. 94 ust. 1 i 3 oraz art. 95 ust. 1 p.g.g. regulowały wyczerpująco sposób naprawienia szkody wyrządzonej ruchem zakładu górniczego. Nie wprowadzały natomiast ograniczenia w odniesieniu do zakresu naprawienia szkody. Konsekwencją szczególnego uregulowania sposobu naprawienia szkody górniczej w art. 94 ust. 1 i 4 oraz art. 95 ust. 1 p.g.g. było przyjęcie, że poszkodowany ruchem zakładu górniczego nie był uprawniony do określenia w pozwie sposobu jej naprawienia. Relacja pomiędzy restytucją naturalną a zapłatą odszkodowania miała charakter sekwencyjny; roszczenie o zapłatę powstawało dopiero wówczas, gdy przywrócenie stanu poprzedniego było niemożliwie lub rażąco nadmierne (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 września 2012r., V CSK 379/11, niepubl.; postanowienia: z dnia 10 lutego 2010r., V CZ 69/09, OSNC 2010, Nr 9, poz. 128; z dnia 27 marca 2013r., V CZ 100/12, niepubl.). Oznacza to, że zgłoszenie przez poszkodowanego żądania zapłaty odszkodowania nie było wiążące dla sądu, który był zobowiązany do ustalenia, czy naprawienie szkody przez przywrócenie stanu poprzedniego byłoby możliwe, a w przypadku odpowiedzi twierdzącej, dokonanie wyboru metody przywrócenia. Ze względu na pozbawienie poszkodowanego prawa wyboru sposobu naprawienia szkody wyrządzonej ruchem zakładu górniczego (art. 94 ust. 1 i 3 oraz art. 95 ust. 1 p.g.g.) sąd nie był związany żądaniem zapłaty odszkodowania, a spoczywał na nim obowiązek ustalenia sposobu, zgodnie z kolejnością wynikającą z tych przepisów.

W sprawie, która toczyła się przed tutejszym Sądem pod sygnaturą akt II Cgg 16/15 powód A. N. i pozwana (...) S.A. w K. (poprzednik prawny pozwanej) nie widząc możliwości przywrócenia stanu poprzedniego starego budynku mieszkalnego wraz z szambem i zbiornikiem na opał zawarli w dniu 30 grudnia 2015r. ugodę, zgodnie z którą naprawienie szkód górniczych nastąpiło przez zapłatę odszkodowania, które miało zostać zapłacone w terminie 30 dni od dnia podpisania ugody. Jednocześnie strony postanowiły, że odszkodowanie to zaspakaja całość roszczenia powoda wynikającego ze szkód górniczych powstałych w składnikach budowlanych, tj. starym budynku mieszkalnym szambie oraz składzie na opał z wyjątkiem kosztów rozbiórki powyższych obiektów, które miały zostać ustalone odrębną ugodą. Powód zobowiązał się do rozbiórki starego budynku mieszkalnego, szamba oraz składu na opał do dnia 30 czerwca 2018r., w tym do zgłoszenia rozbiórki we właściwym organie administracyjnym, w nieprzekraczalnym terminie do dnia 30 kwietnia 2018r. Szambo oraz skład na opał zostały już rozebrane, natomiast w dniu 17 lutego 2017r. powód dokonał w Starostwie Powiatowym w R. zgłoszenia rozbiórki starego budynku mieszkalnego. W uchwale z dnia 12 maja 2004r., III CZP 20/04 Sąd Najwyższy wyjaśnił, że naprawienie szkody górniczej przez zapłatę sumy pieniężnej na podstawie art. 95 ust. 1 prawa geologicznego i górniczego ma charakter ekwiwalentny i zarazem kompensacyjny, zatem powód, oprócz żądania zapłaty odszkodowania za stary budynek mieszkalny wraz szambem i składem na opał zaspokojonego przez (...) S.A. w K. na mocy ugody z dnia 30 grudnia 2015r., może skutecznie domagać się odszkodowania równego kosztom rozbiórki uszkodzonych szkodą górniczą obiektów, a odszkodowanie winno odzwierciedlać w pełni nakłady jakie należy ponieść aby w zgodzie z przepisami prawa budowlanego rozebrać budynek wraz szambem i składem na opał, utylizować gruz i uporządkować teren. Rozbiórka jest konsekwencją uszkodzenia obiektów wskutek ruchu zakładu (...), a więc koszt tej rozbiórki wchodzi w zakres należnego powodowi odszkodowania. Skoro obiekty budowlane z uwagi na ich zły stan techniczny nie nadawały się do remontu i nie można było z nich korzystać zgodnie z ich przeznaczeniem to nie może budzić wątpliwości, że zachodzi konieczność ich rozbiórki. Ponieważ uszkodzenie budynku wraz z szambem i składem na opał pozostaje w adekwatnym związku przyczynowym z ruchem zakładu (...), co ustalono w ugodzie sądowej z dnia 30 grudnia 2015r, a skutkiem tego uszkodzenia jest konieczność dokonania rozbiórki obiektów, powodowi przysługuje roszczenie odszkodowawcze obejmujące koszt tejże rozbiórki. Zatem roszczenie powoda znajduje podstawę w treści art. 95 ust. 1 prawa geologicznego i górniczego. Na takim też stanowisku stanął Sąd Apelacyjny w Katowicach w uzasadnieniu wyroku z dnia 12 grudnia 2006r., sygn. akt I ACa 1106/06, gdzie przyjęto, że stosownie do uregulowań z art. 94 i 95 prawa geologicznego i górniczego, właścicielowi w związku z koniecznością rozbiórki uszkodzonego budynku przysługuje roszczenie odszkodowawcze w wysokości poniesionych lub przewidywanych kosztów jego rozbiórki. Biegły sądowy B. K. ustalił koszty robót rozbiórkowych według cen z II kwartału 2017r. na kwotę 122.783,22 zł netto, 151.023,36 zł brutto. Ponieważ odszkodowanie winno odzwierciedlać w pełni nakłady jakie należy ponieść aby w zgodzie z przepisami prawa budowlanego rozebrać budynki, utylizować gruz i uporządkować teren to musi ono obejmować koszty wywozu gruzu i opłaty za jego składowanie, które przez biegłego wyliczone zostały na kwotę 22.090,67 zł, przy przyjęciu założenia, że odległość wywozu gruzu z rozbiórki odbywa się na odległość 10 km. W opinii

uzupełniającej biegły potwierdził wysokość tych kosztów. Nadto w opinii uzupełniającej biegły wyjaśnił przyczyny zastosowania 23 % stawki VAT na roboty rozbiórkowe. Do prac rozbiórkowych obiektu mieszkalnego nie ma i nie miała zastosowania obniżona stawka podatku od towarów i usług, z wyjątkiem przypadków, gdy prace te stanowią konieczny element przebudowy takiego obiektu (art. 41 ust. 12 ustawy z dnia 11 marca 2004r. o podatku od towarów i usług; Dz.U. Nr 54, poz. 535 ze zm. i § 7 ust. 1 pkt 2 i 3 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 22 grudnia 2010r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o podatku od towarów i usług; Dz.U. Nr 246, poz. 1649 ze zm.). Rozbiórka budynku to nic innego jak jego likwidacja, a tego rodzaju usługa nie jest objęta niższą stawką VAT. (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 28 sierpnia 2013r. I (...) Lex nr 1375987)

O ustawowych odsetkach za opóźnienie Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c. Jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 27 marca 2013r. V CZ 100/12 (Lex nr 1341710) poszkodowany wskutek szkody górniczej - na gruncie ustawy z 1994r. – nie był uprawniony do określania w pozwie o naprawienie szkody, jaki wybiera sposób tego naprawienia. Pomijając sytuacje, w których wskazanie jednego z wymienionych świadczeń jest możliwe już na etapie wniesienia pozwu (przywrócenie do stanu poprzedniego jest niemożliwe lub nieopłacalne, gdy np. budynek wskutek ruchu zakładu górniczego zawalił się), z reguły wybór właściwego sposobu naprawienia szkody następował dopiero po przeprowadzeniu przez sąd postępowania dowodowego i wydaniu orzeczenia. Dopiero zatem wtedy, gdy okaże się w toku postępowania sądowego, że z przyczyn, o których mowa w art. 95 tejże ustawy, nie może być przywrócony stan poprzedni, a naprawienie szkody wymaga zapłacenia odszkodowania pieniężnego, można mówić o powstaniu roszczenia o świadczenie pieniężne. Określenie przez powoda wysokości należnego mu odszkodowania stanowi żądanie jego zapłaty, aktualizujące się w przypadku, gdy w wyniku postępowania okaże się, że naprawienie szkody nie będzie polegało na przywróceniu do stanu poprzedniego. Szeroko problem ten omówiono w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 września 2012r., V CSK 379/11 (Lex nr 1223734). Jako zasadę ogólną wskazano, że jeżeli poszkodowany wybierze odszkodowanie pieniężne i wezwie zobowiązanego do jego zapłaty, to od źródła zobowiązania będzie zależeć, od kiedy zobowiązanie takie jest wymagalne. W przypadku szkód, które są wyrządzone czynem niedozwolonym, a więc z istoty swojej nie wynikają z zobowiązań terminowych dłużnika, odpowiedzialność odszkodowawcza powstaje z chwilą samego zdarzenia wyrządzającego szkodę. Zatem ta chwila, a w każdym razie wezwanie przez poszkodowanego osoby odpowiedzialnej do zapłaty odszkodowania w określonej wysokości stanowi o wymagalności roszczenia, o której jest mowa w art. 455 k.c. w wypadku zobowiązań bezterminowych. Jeżeli tak, to wymagalność roszczenia pieniężnego jest podstawą żądania odsetek za czas opóźnienia, gdy po stronie dłużnika nastąpi opóźnienie ze spełnieniem świadczenia (art. 481 § 1 k.c.). Wniesienie pozwu przez poszkodowanego i doręczenie jego odpisu osobie zobowiązanej sprawia, że od tej chwili zobowiązany z tytułu szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym pozostaje w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia odszkodowawczego, jeżeli go niezwłocznie nie spełni. Poszkodowany może zatem wnosić wraz z roszczeniem o zapłatę żądanej kwoty odszkodowania także należnych odsetek od dnia doręczenia zobowiązanemu odpisu pozwu, jako chwili w której dowiedział się on o roszczeniu i od której stało się ono wymagalne. Sąd Najwyższy podkreślił jednak, że poszkodowany wskutek szkody górniczej nie jest uprawniony do określania w pozwie o naprawienie szkody, jaki wybiera sposób tego naprawienia. Określenie przez powoda wysokości żądanego odszkodowania, jako wartości przedmiotu sporu stanowi więc o domaganiu się zapłacenia takiej kwoty odszkodowania pieniężnego przez zobowiązanego, odpowiadającego wysokości poniesionej szkody tylko w wypadku, gdyby w wyniku postępowania okazało się, że naprawienie szkody nie będzie polegało na przywróceniu do stanu poprzedniego. Wskazanie tej kwoty nie jest również wezwaniem zobowiązanego do zapłaty odszkodowania pieniężnego, które stanowiłoby o wymagalności roszczenia, a zatem i o uprawnieniu do domagania się od tej chwili odsetek za opóźnienie, gdyby zobowiązany żądanego świadczenia pieniężnego nie spełnił. Dopiero wtedy, gdy okaże się w toku postępowania sądowego, że z przyczyn, o których mowa w art. 95 ustawy z 1994 r. nie może być przywrócony stan poprzedni, tylko naprawienie szkody wymaga zapłacenia odszkodowania pieniężnego, można mówić o powstaniu roszczenia o świadczenie pieniężne. Od tej chwili możliwe jest też obliczanie odsetek za opóźnienie w spełnieniu tego świadczenia przez zobowiązanego. Relacja między restytucją naturalną, a odszkodowaniem pieniężnym ma charakter sekwencyjny: roszczenie o zapłatę odszkodowania pieniężnego powstaje dopiero wówczas, gdy przywrócenie do stanu poprzedniego jest niemożliwe lub nadmiernie kosztowne. Należy wobec powyższego stwierdzić, że w typowej sprawie dotyczącej szkód górniczych, rozpoznawanej na gruncie przepisów ustawy z 1994r., zasadą jest orzekanie o roszczeniu odsetkowym od dnia wyrokowania, gdyż dopiero wówczas okazuje się, że przywrócenie stanu poprzedniego

jest niemożliwe lub nadmiernie kosztowne. W niniejszej sprawie nie można jednak zastosować tego rozwiązania, gdyż sprawa dotyczy części odszkodowania za uszkodzone wskutek eksploatacji górniczej składniki budowlane, które obejmuje koszty rozbiórki tych obiektów. W pozwie z dnia 18 kwietnia 2017r. powód domagał się zasądzenia od pozwanej kwoty 95.000,00 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu, następnie w piśmie procesowym z dnia 24 lipca 2017r., doręczonym pełnomocnikowi pozwanej w dniu 25 sierpnia 2017r. (k. 121, 147) rozszerzył żądanie pozwu do kwoty 159.399,67 zł, a następnie w piśmie procesowym z dnia 14 września 2017r. ograniczył żądanie pozwu do kwoty 151.023,36 zł. Koszty rozbiórki zostały wyliczone przez biegłego sądowego według cen z drugiego kwartału 2017r. Wobec powyższego ustawowe odsetki za opóźnienie zostały zasądzone od kwoty 95.000,00 zł od dnia 01 lipca 2017r. (pierwszy dzień następnego kwartału po kwartale, z którego ceny stanowiły podstawę wyliczenia kosztów rozbiórki), zaś od kwoty 56.023,36 zł od dnia 25 sierpnia 2017r., tj. dnia doręczenia przez Sąd pełnomocnikowi pozwanej pisma powoda zawierającego rozszerzenie powództwa. W pozostałym części oddalono żądanie w zakresie odsetek ustawowych za opóźnienie.

Mając powyższe ustalenia i rozważania na względzie na podstawie art. 95, 92 ustawy Prawo geologiczne i górnicze z 1994r. w związku art. 435 k.c. oraz art. 481 § 1 k.c. rzeczone jak w sentencji. W zakresie w jakim powód ograniczył żądanie pozwu, tj. o kwotę 8.376,31 zł Sąd na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. umorzył postępowanie.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c. i § 2 pkt 6 i § 19 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2015.1804 z późniejszymi zmianami).

Zgodnie z art. 96 ust. pkt 12 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 28 lipca 2005 roku (Dz. U. 2016.623) strona dochodząca naprawienia szkód spowodowanych ruchem zakładu górniczego, nie ma obowiązku uiszczenia kosztów sądowych. Mając powyższe na względzie, na podstawie na podstawie art. 83 i 113 ust. 1 ustawy o kosztach w sprawach cywilnych kosztami sądowymi obejmującymi opłatę sądową w kwocie 7.552,00 zł oraz wydatek na opinię biegłego sądowego w kwocie 4.220,98 zł - Sąd obciążył pozwaną - jako stronę przegrywającą sprawę.

R., dnia 02 stycznia 2017r. SSO Katarzyna Banko